

WERKBOEK 2

Werkwoordspelling

Verleden tijd, voltooid deelwoord
en Engelse werkwoorden

Inhoudsopgave

Werkwoordstam	2
Persoonsvorm	4
Verleden tijd Zwakke werkwoorden	6
Verleden tijd Sterke werkwoorden	11
Voltooid deelwoord Zwakke werkwoorden	15
Voltooid deelwoord Sterke werkwoorden	20
Voltooid deelwoord Bijvoeglijk gebruikt	25
Engelse werkwoorden	27
Laat het zien!	29
Spellingregels gemengd	30
Werkwoord Wijzer	35

In deze oefeningen leer je:

- wat de (ruwe) stam van een werkwoord is,
- welke regels er zijn om een ruwe stam te veranderen naar een juiste stam,
- hoe je de stam van een werkwoord op de juiste manier moet spellen.

De stam van een werkwoord vind je door **-en** van het hele werkwoord af te halen. Bij sommige werkwoorden haal je alleen de **-n** eraf. Bijvoorbeeld bij 'zien' en 'doen.' De stam wordt ook wel de **ik-vorm** van een werkwoord genoemd. Je gebruikt de stam als het onderwerp in de zin **ik** is, als **je / jij** achter het werkwoord staat en als de zin in de **gebiedende wijs** staat.

De stam

Hele werkwoord	-en eraf	De stam
rusten	rust(en)	(ik) rust
maaien	maai(en)	(ik) maai
zuchten	zucht(en)	(ik) zucht
hakken	hakk(en)	(ik) hakk hak

In het schema hierboven zie je dat je niet altijd een juiste stam overhoudt als je **-en** van het hele werkwoord afhaalt. De stam van het werkwoord 'hakken' is niet juist. Het is niet (ik) 'hakk', maar (ik) 'hak.' Deze stam moet je nog veranderen, zodat je de juiste stam krijgt.

Een stam die je nog moet veranderen noemen we een **ruwe stam**. De stamregels in het onderstaande schema laten zien wanneer en hoe je een ruwe stam moet veranderen.

Stamregels

	Hele werkwoord	Ruwe stam		De stam
Lange klinker	spreken	sprek	+ e	(ik) spreek
Dubbele medeklinker	gummen	gumm	- m	(ik) gum
Ruwe stam eindigt op -v	schrijven	schrijv	v = f	(ik) schrijf
Ruwe stam eindigt op -z	niesen	niez	z = s	(ik) nies
Trema in het werkwoord	neuriën	neurië	- ' / ë	(ik) neurie

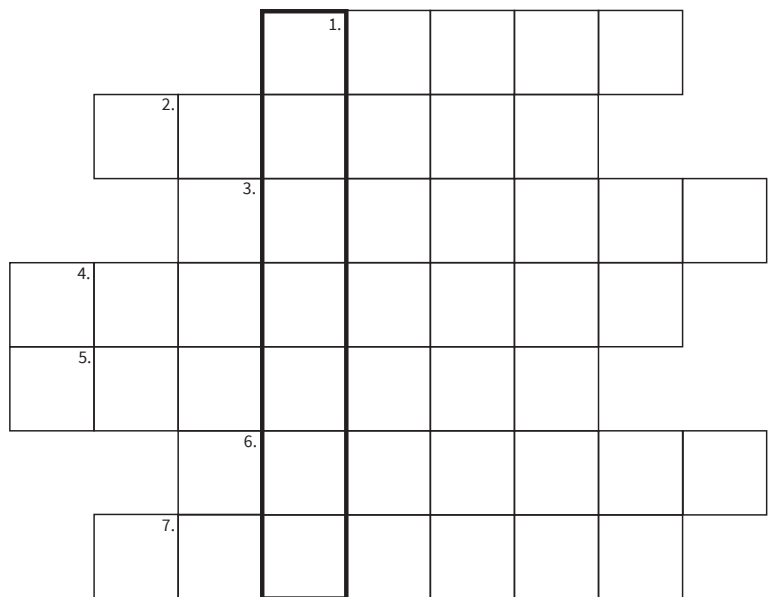
Oefening 6: Zet een streep onder de persoonsvorm in de zin. Kruis aan of deze goed of fout gespeld is en verbeter de foutgespelde werkwoorden.

	Goed	Fout	
Manon <u>verprutstte</u> per ongeluk haar tekening.	☐	☒	<u>verprutste</u>
1. Richard blufte tijdens het kaartspel.	☐	☐	_____
2. Hoeftte jij niet mee te doen met de gymles?	☐	☐	_____
3. Mijn tante reiste het liefst in haar eentje.	☐	☐	_____
4. Papa en mama verrasten mij met een cadeau.	☐	☐	_____
5. Duco finishde als eerste tijdens de estafette.	☐	☐	_____
6. Leon coachte het jongste handbalteam.	☐	☐	_____
7. Wachte je al die tijd op mij?	☐	☐	_____
8. Joris bemoeide zich te veel met anderen.	☐	☐	_____
9. Ik wendde al snel aan mijn nieuwe juf.	☐	☐	_____

Oefening 7: Maak de puzzel.

Schrijf de juiste vorm van het werkwoord in de puzzel. Tussen de dikgedrukte lijnen lees je de oplossing van de puzzel. Dit woord moet je daarna nog vervoegen in de verleden tijd.

1. Hij ___?___ (jatten, vt)
2. Jeroen ___?___ (bouwen, vt)
3. Jullie ___?___ (niezen, vt)
4. Wij ___?___ (checken, vt)
5. Ik ___?___ (zuchten, vt)
6. De vogels ___?___ (leven, vt)
7. Jullie ___?___ (bonzen, vt)

De oplossing van de puzzel is: _____

Verleden tijd enkelvoud: _____

Verleden tijd meervoud: _____

In de voltooid tijd zijn er, net als in de verleden tijd, twee soorten werkwoorden: sterke werkwoorden en zwakke werkwoorden. Sterke werkwoorden kun je herkennen aan het veranderen van de klank in de verleden tijd. **Zwakke werkwoorden** veranderen niet van klank.

De zwakke werkwoorden kun je in de voltooid tijd op twee manieren vervoegen:
ge + stam + t of **ge + stam + d**.

Soms eindigt het voltooid deelwoord van een zwak werkwoord op **-en**: (Ik heb) gelachen.

Bij het voltooid deelwoord kun je, net als in de verleden tijd, gebruik maken van het ezelsbruggetje **'t x-kofschip** om de juiste vervoeging te vinden.

Vorm eerst de ruwe stam van het werkwoord en kijk naar de laatste letter van deze ruwe stam.

't x - k o f s c h i p

Eindigt de laatste letter van de ruwe stam op één van de letters uit 't x-kofschip, dan schrijf je in de voltooid tijd **ge + stam + t**. De letters o en i tellen niet mee.

Eindigt de laatste letter van de ruwe stam op een letter die **niet** in 't x-kofschip voorkomt, dan schrijf je in de voltooid tijd **ge + stam + d**. Dit geldt dus ook als de ruwe stam eindigt op de letter -o of -i.

Let op:

- Soms begint een werkwoord al met een voorvoegsel, zoals **be-**, **ver-**, **ont-** of **her-**. Je schrijft bij deze voltooid deelwoorden dan geen extra **ge-** meer, maar alleen **stam + t** of **stam + d**: (Ik heb) ~~geontdekt~~ -ontdekt.
- Als de ruwe stam van een werkwoord eindigt op een **-t** of **-d**, dan schrijf je in de voltooid tijd **geen** extra **t** of **d**: (ik heb) ~~gewacht~~ - gewacht.
- Als de ruwe stam van een werkwoord eindigt op een **-z** of een **-v**, dan eindigt het voltooid deelwoord altijd op een **-d**.

't x-kofschip

Hele werkwoord	Ruwe stam	't x-kofschip?	t of d?	Voltooid deelwoord
hurken	hurk	ja	t	ge + hurk + t = gehurkt
wachten	wacht	ja	t	ge + wacht + χ = gewacht
durven	durv	nee	d	ge + durf + d = gedurfd
versmallen	versmal	nee	d	ge + versmal + d = versmald

In deze oefeningen leer je:

- wat voltooid tijd is,
- dat een zin in de voltooid tijd altijd een hulpwerkwoord en een voltooid deelwoord heeft,
- dat er geen regels zijn voor het vervoegen van sterke werkwoorden.

In het vorige onderdeel heb je geleerd hoe je het voltooid deelwoord van zwakke werkwoorden moet schrijven. Zwakke werkwoorden veranderen in de verleden tijd of voltooid tijd niet van klank. In dit onderdeel leer en oefen je het voltooid deelwoord van **sterke werkwoorden** te schrijven. Sterke werkwoorden kun je herkennen aan het veranderen van de klank in de verleden tijd.

? Weet je het nog?

Als je wilt vertellen dat iets al gebeurd is, dan staat de zin in de **voltooide tijd**. Voltooid betekent dat iets af is. Een zin die in de voltooid tijd staat, heeft altijd een **hulpwerkwoord** en een **voltooid deelwoord**. Veelvoorkomende hulpwerkwoorden zijn: **zijn**, **hebben** en **worden**.

Werkwoorden die al beginnen met een voorvoegsel, zoals **be-**, **ver-**, **ont-** of **her-** krijgen als voltooid deelwoord geen extra **ge-** meer. (Ik heb) ~~ge~~herdacht - herdacht.

Voor het schrijven van het voltooid deelwoord van een zwak werkwoord, kun je gebruikmaken van het ezelsbruggetje 't x-kofschip. Voor de sterke werkwoorden kan dit niet. Er zijn namelijk geen regels voor het vervoegen van de sterke werkwoorden. Je moet ze uit je hoofd leren.

Sterke werkwoorden eindigen in de voltooid tijd bijna altijd op **-en**.

Je kunt ze vaak op de volgende manier vervoegen: **ge + hele werkwoord (vt)**.

Soms gebruik je: **ge + hele werkwoord (tt)**.

In enkele gevallen eindigt het voltooid deelwoord van een sterk werkwoord op een **-t** of een **-d**.

Sterke werkwoorden

Hele werkwoord:	Vervoeging:	Voltooid deelwoord:
duiken	ge + hele werkwoord (vt)	gedoken
drijven	ge + hele werkwoord (vt)	gedreven
lopen	ge + hele werkwoord (tt)	gelopen
bedenken	ge + hele werkwoord (vt)	bedacht